

***Культура України XVIII –
першої половини XIX ст.***

НАЦІОНАЛЬНЕ ВІДРОДЖЕННЯ

- Наприкінці XVIII — у першій половині XIX ст. українська культура розвивалася в умовах відсутності власної державності й посилення національного гноблення з боку Російської та Австрійської імперій.
- Зростання національної свідомості українців сприяло прояву національних рис в усіх галузях культури.

Освіта

- Крім початкових шкіл діяли гімназії, професійні училища, ліцеї (Волинський, Ніжинський, Чернівецький), які надавали середню освіту й право вступати до вищих навчальних закладів — Харківського університету (1805р.), Київського університету (1834р.) і Києво-Могилянської академії (до 1817р.). Викладання велось російською мовою в Росії й німецькою мовою в Австрії.

На фото сучасний вигляд

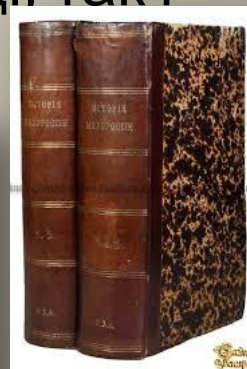
Великий вклад в розвиток науки внесли:

Микола Маркевич

М. Маркевич 1804 —
1860 рр

- Український історик, етн ограф, фольклорист, по ет і композито.
- Перший український енциклопедист.
- Протягом 1842-1843 рр. вийшло 5 томів створеної їм "Історії Малоросії", праці, так і не оціненої сучасниками.

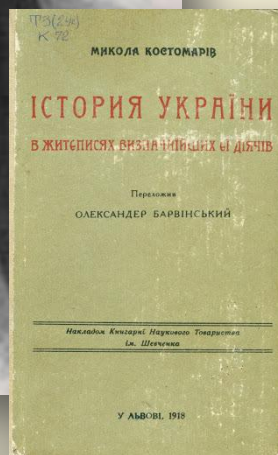

Миколай Костомаров

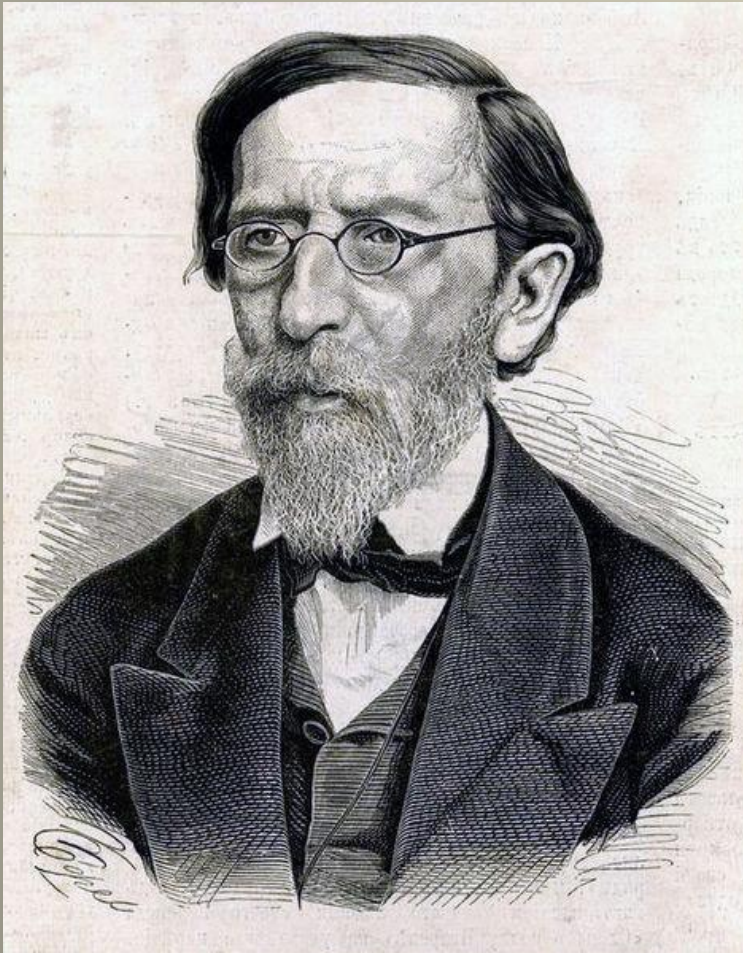

(1860—1885)

- Видатний укр. історик, етнограф, прозаїк, поет-романтик, мислитель, громадський діяч
- Співзасновник Кирило-Мефодіївського братства
- Автор «Книги буття українського народу»
- Написав понад 300 історичних, публіцистичних і літературних творів. Особливо відомі «Богдан Хмельницький», «Мазепа», «Павло Полуботок»

Михайло Максимович

- Видатний енциклопедист, фольклорист, історик, філолог, етнограф
- Його наукові праці в царині природознавства: «Основи ботаніки», «Роздуми про природу»
- Максимович вивчав княжий період та був першим істориком стародавнього Києва. Він історію створення багатьох київських пам'яток,

1804-1873

Михайло Остроградський

1801-1861

- Український математик, механік і фізик
- Ще з дитинства він вимірював : вози, дерева, глибину ярів та криниць.
- Восени 1816 став студентом Харківського ун-ту, За відмінне навчання отримав ступінь кандидата наук. Однак професура, позбавила юнака атестата кандидата наук.
- У 1822–1828 рр. вдосконалював свої студії у Колеж де Франс у Парижі
- З 1830 р., у віці 29 років член Петербурзької АН (), Паризької (з 1856 р.), Римської й Туринської Академій наук).
- З 1831 року — ординарний академік СПб АН.
- Автор 40 праць із математичного аналізу

Література.

Іван Котляревський. “Енеїда”

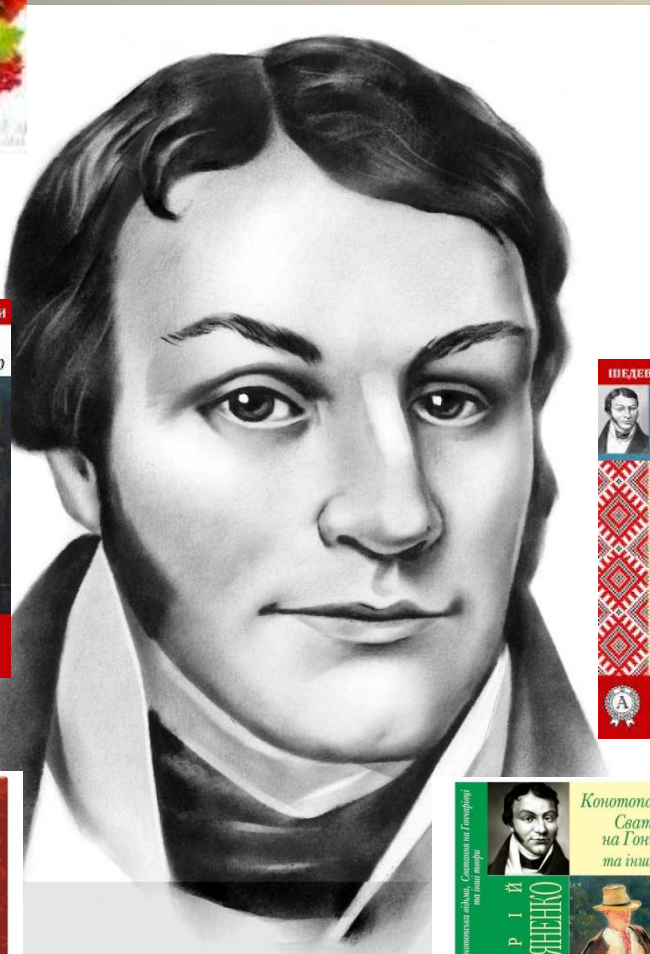
1769-1838

Автор зробив вагомий внесок у становлення сучасної української літературної мови, поема «Енеїда», п'єси «Наталка Полтавка» і «Москаль-чарівник», написані на основі живого усного мовлення народу, започаткували новий етап формування літературної мови.

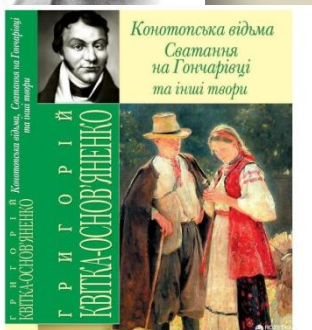
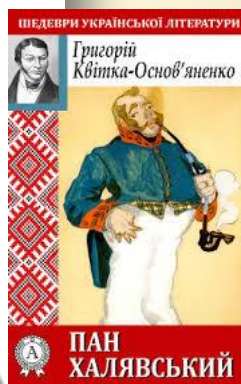
- «Енеїда» — українська поема, на сюжет класичної поеми поета Вергілія. Розповідає про пригоди троянського отамана Енея, який після зруйнування батьківщини ворогами, за кілька років поневірянь, засновує омріяну державу в Римі, майбутню імперію.

ван Квітка-Основ'яненко

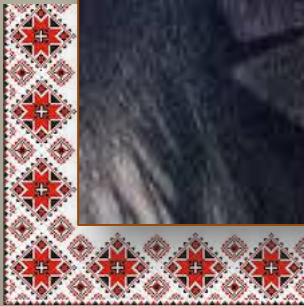
- Український прозаїк, драматург, журналіст, літературний критик і культурно-громадський діяч.
- Засновник художньої прози та жанру соціально-побутової комедії автор популярних й досі комедії «Сватання на Гончарівці» (1835), «Шельменко-денщик» (1835), «Бой-жінка» (1840).

1778-1843

Тарас Шевченко

1814-1861

- Український поет, письменник (драматург, прозаїк, художник, громадський діяч. Національний герой і символ України.
- Братчик Кирило-Мефодіївського братства.
- Академік Імператорської академії мистецтв (1860).
- Першу збірку своїх поетичних творів Шевченко видав 1840 року під назвою «Кобзар». До неї увійшло 8 поезій: «Думи мої», «Перебендя», «Катерина», «Тополя», «Думка», «До Основ'яненка», «Іван Підкова»¹, «Тарасова ніч».

Микола Гоголь

1809-1852

- **Мико́ла Васи́льович Го́голь 1809 - 1852рр.** — російськомовний письменник українського походження. Походить з козацько-старшинського роду Гоголів-Яновських. Є класиком російської літератури, визначним представником її «української школи» й традиції реалізму.

Семен Степанович Гулак - Артемовський

1813-1873

- Український композитор, співак, баритон (бас-баритон), драматичний артист, драматург, автор однієї з перших опери «Запорожець за Дунаєм».

Театр

- Закладалися основи національного українського професійного театру в Харкові (режисер — Г. Квітка-Основ'яненко) та Полтаві (режисер — І. Котляревський).
- У професійних театрах ставилися п'єси західноєвропейських, російських та українських авторів. Працювали аматорські та кріпацькі театри.

Найвідомішими пам'ятниками архітектури стали

будівля Київського
університету

- будівля Київського університету, Успенський собор у Харкові.
Створювалися декоративно-пейзажні парки «Софіївка» в Умані, «Олександрія» у Білій Церкві.

Сафіївський парк, Умань

«Олександрія» у Білій Церкві.

Значний вклад в розвиток портретного й пейзажного живопису внесли художники

В. Тропінін («Дівчина з
Поділля»)

- Художник — **Василь Андрійович Тропінін**[†] (1776—1857) — російський художник-портретист, представник класицизму.
- Тропінін здійснив справжній подвиг. Йому вдалося подолати нелегкий шлях від кріпосного до академіка портретного живопису.
- Одна з кращих робіт Тропініна — «Дівчина з Поділля». Образ позначений особливою чистотою і святковістю, яку створює любовно переданий національний костюм.

Т. Шевченко «Автопортрет», «Катерина»

Іван Максимович Сошенко

«Портрет бабусі Чалого»,

- 1807- 1876, — український маляр і педагог. Один із найближчих друзів Тараса Шевченка, брав активну участь у його визволенні з кріпацтва.
- У 1832–1838 роках навчався в Петербурзькій академі мистецтв; з 1839 року — викладач малювання в Ніжинській, Немирівській (з 1846) з 1856 київських гімназіях.
- Із збережених творів Сошенка відомі: «Портрет бабусі Чалого», «Жіночий портрет», «Хлопчики-рибалки», «Продаж сіна на Дніпрі» (1857); пейзажі; ікони.